

Lerøy Seafood Group ASA
Bontelabo 2
5020 BERGEN

Bergen, 22. november 2016

Nærings- og fiskeridepartementet

Sendt per e-post til postmottak@nfd.dep.no

Høringsinnspill – Pliktkommisjonens forslag

Det vises til rapporten fra ekspertgruppen som skal vurdere samfunnsmessige, økonomiske og juridiske konsekvenser ved ulike justeringer av pliktsystemet. Lerøy Seafood Group ASA (heretter Lerøy) eier 100 prosent av selskapene Havfisk AS ("Havfisk") og Norway Seafoods Group AS ("Norway Seafoods"), og uttaler seg på vegne av selskapene samlet. Denne høringsuttalelsen er delt inn i følgende punkter:

- 1) Bakgrunn og situasjonsbeskrivelse
- 2) Lerøys syn på ekspertgruppens forslag
- 3) Oppsummering

Det vises for øvrig til Havfisk og Norway Seafoods' innspill til ekspertgruppen i august 2016, samt andre innspill knyttet til pliktene som selskapene har bidratt med de siste årene.

Lerøy har nylig gjennomført den største enkeltinvesteringen i norsk hvitfisknæring noen sinne gjennom oppkjøpet av Havfisk og Norway Seafoods fra Aker. Vi mener derfor det er riktig å bruke noe plass i dette notatet på å forklare vår motivasjon for å gå tungt inn i hvitfisknæringen. Vi vil også gi vårt syn på ekspertgruppens forslag. På grunn av vår begrensede historikk som eier av Havfisk og Norway Seafoods vil vi i mindre grad fokusere på fortid og historie, men primært forsøke å se fremover og fokusere på noe av det vi mener må til for at næringen skal ta ut sitt potensiale.

1. Bakgrunn og situasjonsbeskrivelse

Lerøy og hvitfisk

Lerøy er et norsk helintegret sjømatkonsern med sin hovedaktivitet i Norge, men med et globalt nedslagsfelt. Lerøy er verdens nest største produsent av atlantisk laks, og har et omfattende globalt salgs- og distribusjonsapparat for sjømat. Lerøys distribusjonsapparat dekker mer enn 70 land, men er spesielt godt utviklet i Europa. EU og det europeiske markedet er hovedmarkedet for norsk hvitfisk.

Lerøy omsatte allerede før sin investering i Havfisk og Norway Seafood årlig for mer enn NOK 1 mrd. innen hvitfisk. Vi har således betydelig kunnskap om hvitfiskmarkedet. Lerøys investering i denne sektoren understreker vår tro på det store potensialet som ligger i hvitfisknæringen. For å utnytte dette potensialet kreves en etterspørselsdrevet tilnærming der markedets krav og forventninger settes i fremste rekke. All tidligere erfaring, også fra rød fisk, viser at man ikke kan vedta seg til en ønsket utvikling. I sin innstilling til Stortinget under behandlingen av Sjømatindustrimeldingen tidligere i 2016 uttalte også en samlet Næringskomite at «å se verdikjeden fra markedet og bakover vil være essensielt for å lykkes». Lerøy er enig i dette.

Oppkjøpet av Havfisk og Norway Seafoods

Lerøy har gjennom det nylig gjennomførte oppkjøpet av Havfisk og Norway Seafoods investert i overkant av fire milliarder kroner i norsk hvitfisknæring. Viljen til å gjennomføre en slik investering er bygget på langsiktig tenking og en forventning om forutsigbarhet i rammevilkårene for selskapenes virksomhet. Tidligere eiere av Havfisk og Norway Seafoods har også gjennomført betydelige investeringer i virksomhetene, og selskapene råder i dag over en moderne trålerflåte og til dels oppgraderte tilvirkingsanlegg. Lerøy er gjennom sitt eierskap beredt til også fremover å investere betydelige beløp i virksomhetene for å møte de krav som markedet stiller.

Selv om Lerøy har investert i de aktuelle virksomhetene under det nå gjeldende regelverk, skal det likevel ikke underslås at Lerøy har håp om justeringer og tilpasninger i det regulatoriske rammeverket for selskapenes virksomhet. I en verden som preges av en stadig hurtigere endringstakt, tror vi det er avgjørende at næringen og regulerende myndigheter har en proaktiv og konstruktiv tilnærming til slike justeringer. Dette vil Lerøy bidra til.

Påstander om at selskapene som driver fiskeri i Norge har fått "gratis" goder av felleskapet som nærmest fritt kan "justeres" synes vi derfor er lite nyansert og slike holdninger bør ikke forstyrre viktige diskusjoner om modernisering av det regulatoriske rammeverket for næringen. Hensiktsmessighet, langsiktighet og forutsigbarhet i rammevilkårene er avgjørende for videre industriell utvikling av hvitfiskindustrien i Norge.

Satsing fremover

Lerøy har til hensikt å investere i hvitfiskindustrien i Norge, herunder innen foredling av hvitfisk. Skal norsk hvitfiskindustri kunne utvikle seg og tilpasse seg en global konkurranse vil det kreves betydelige investeringer og en hensiktsmessig struktur på bearbeidingsleddet. Tilgang til råstoff er, uavhengig av andre forhold, en forutsetning for industriell virksomhet på land. En bærekraftig industri må være lønnsom. Regjeringen Stoltenberg sa i meldingen, «Verdens fremste sjømatnasjon» (2013), at «En forutsetning for dette er at det er lønnsomhet i alle ledd gjennom verdikjeden i hele sjømatnæringen» da de omtalte hvordan sjømatnasjonen burde utvikles mot visjonen.

Lerøy ønsker å utvikle sin virksomhet gjennom en industriell og langsiktig tilnærming. Vår hovedvirksomhet er norsk, og vi ønsker å bidra til at norsk hvitfiskeindustri skal ha en ledende posisjon i verdensmarkedet. Lerøy har per i dag virksomhet i mer enn 60 kommuner i Norge. I disse kommunene har vi en nær dialog med lokale myndigheter. Lerøy håper derfor at vi i dialog med lokale og nasjonale myndigheter også innen hvitfisk kan finne gode løsninger for industribygging i grensesnittet mellom distriktspolitiske hensyn og nødvendige bedriftsøkonomiske hensyn. Vi inviterer derfor lokalt og nasjonalt politisk ledelse til samarbeid og dialog om hvordan vi kan utnytte lokalisering, kompetanse og rammevilkår for å drive lønnsom virksomhet i årene som kommer.

Kapitalbehov og behov for forutsigbarhet

Havfisk og Norway Seafoods har sin virksomhet gjennom hele verdikjeden fra fangst til marked. De to selskapene har i Norge til sammen over 900 mennesker i arbeid, fordelt med 365 i fangstleddet og 563 mennesker i arbeid på land. Kapitalbehovet i virksomheten er betydelig, og den samlede balansen i de to virksomhetene utgjør mer enn tre milliarder kroner. Det påpekes derfor at virksomhetenes omfang, både i antall ansatte og i kapitalbehov, fortjener hensiktsmessige rammevilkår og forutsigbarhet i disse.

Det er vår plikt å synliggjøre det ansvaret som ligger på selskapet til å sikre en forsvarlig drift og tilfredsstillende finansiell soliditet og likviditet. Det er tilsvarende viktig å få frem at det påhviler regulerende myndigheter å legge til rette for gode rammevilkår. Finansierings- og investeringsevne og god operasjonell drift utgjør, sammen med regulatoriske rammevilkår, den plattform som må til for å skape de verdier vi mener kan skapes. Totaliteten i de nevnte elementer er avgjørende for å skape den nødvendige tilliten til næringen i årene som kommer. Etter vår oppfatning synliggjør dessverre debatten rundt selskapenes regulatoriske rammevilkår ofte en mangelfull innsikt i og forståelse for hva som kreves for å skape verdier gjennom verdikjeden.

2. Lerøys syn på ekspertgruppens forslag

Generelt om behovet for reguleringer og krav til disse

Fiske og fangst må reguleres for å sikre langsiktig bærekraft i bestandene. Ekspertgruppens rapport og Tvetårsutvalget slår fast at de planøkonomiske forsøkene på detaljregulering av næringen langt på veg har utspilt sin rolle. Fremtidige endringer i rammevilkårene må være gjennomførbare og politisk levedyktige på sikt. Eventuelle endringer må derfor forankres i et bredt politisk grunnlag for å sikre den nødvendige forutsigbarhet for de ansatte og virksomhetene.

Deltagelse i fiskeri til havs er en gjensidig forpliktende aktivitet. Den som har rett til å utnytte ressursen har også et betydelig ansvar. Ansvaret krever at det foretas betydelige investeringer gjennom hele verdikjeden, herunder i fartøy, redskap, fabrikker, salgsvirksomhet og kompetanseoppbygging. Det er viktig at slike investeringer sikres med langsiktige, forutsigbare og hensiktsmessige rammebetingelser. Målet er at selskapene og samfunnet kan utnytte og skape bærekraftige verdier på lønnsomt vis, samtidig som det er fleksibilitet til å møte skiftende markedsforhold og krav til omstilling.

Inndragning av kvoter, pliktssystemet og modellvalg ved avskaffelse av dette

Et sentralt element i kommisjonens forslag er å redusere Havfisks andel av kvotegrunnlaget mot at det lempes på konsesjonsvilkårene. Rettigheter til å delta i fiskeri har en høy grad av juridisk beskyttelse, både etter grunnloven og øvrig lovgivning. Nyere domspraksis bekrefter at innehaverne av slike rettigheter kan forvente å opprettholde sin andel av ressursgrunnlaget uten tidsbegrensning så lenge man aktivt utnytter rettighetene og etterlever regelverket. En inndragning av rettigheter er et svært tyngende inngrep som bare unntaksvis kan gjennomføres hvis tungtveiende grunner foreligger og mindre tyngende alternativer ikke finnes. I lys av de investeringer Lerøy nylig har gjennomført ber vi om forståelse for at selskapet vil motsette seg delvis inndragning av kvotegrunnlaget i Havfisk. En reduksjon i kvotegrunnlaget vil undergrave Lerøy sine muligheter for nødvendige

fremtidige investeringer både på sjø og land og vil dermed være negativ for selskapets mulighet for ønsket sysselsetning.

Lerøy mener at ekspertgruppen har belyst de ulike sidene ved pliktssystemet på en god måte. Hovedkonklusjonen er at det «foreligger sterke samfunnsmessige hensyn som taler for at pliktssystemet i fiskerinæringen avvikles en gang for alle» (s.47). Dette er i samsvar med de synspunkter Havfisk og Norway Seafoods tidligere har kommunisert, samt Tvetervåsutvalgets konklusjoner for to år siden. Lerøy er som tidligere nevnt også av den oppfatning at det regulatoriske rammeverket er modent for justeringer. Grunnlaget for en videreføring av pliktssystemet, slik vi kjenner det i dag, må etter de senere års utredninger og tilrådninger anses som meget svakt.

Med bakgrunn i ekspertgruppens utredning er det videre avklart at innstramminger i pliktssystemet verken er juridisk mulig eller økonomisk eller samfunnsmessig rasjonelt. Lerøy legger derfor til grunn at forslag om innstramminger i pliktene nå kan legges bort.

Lerøy advarer mot den løsningsmodell som ekspertgruppen har skissert for kompensasjon ved avvikling av aktivitetsplikten, og mener denne må forkastes. Som tidligere nevnt vil en reduksjon av selskapets kvotegrunnlag være ødeleggende. Det rettslige grunnlaget for en eventuell slik ekspropriasjon er også problematisk, og etter vårt syn ikke tilstrekkelig vurdert av ekspertgruppen.

Vi deler ekspertgruppens vurderinger og påpekning av usikkerheten rundt de økonomiske konsekvenser av de foreslåtte tiltak og vi mener at forslagene vil kunne skape en uoversiktlig og uholdbar situasjon for eksisterende virksomhet.

Havfisk/Norway Seafoods er den største arbeidsgiveren i hvitfisksektoren og har vært det i mange år. Bortfall av fangstgrunnlag ved at Havfisk får redusert sitt kvotegrunnlag vil være ødeleggende, ikke bare for eksisterende virksomhet, men også for Lerøys muligheter for fremtidige investeringer i sektoren.

Etter vår vurdering må det derfor arbeides med en bedre løsningsmodell.

Alternative løsninger

Lerøy deler ekspertgruppens syn på at en oppheving av aktivitetsplikten er rettslig og praktisk mulig, noe også historien viser. Andre selskap har fått opphevet aktivitetsplikt for flere av selskapets kvoter både i 2010 og så sent som i 2013, gjennom frikjøp med oppgjør i penger. Dette er en modell som fortsatt bør kunne følges.

Alternativt mener Lerøy at det er nødvendig å skape økt fleksibilitet for selskapene dersom aktivitetsplikten og tilbudsplikten videreføres. Dette kan være i form av at industriselskapene gis anledning til å inngå avtaler om kjøp av eget råstoff på frivillig grunnlag, noe som kan være spesielt nødvendig i forbindelse med levering av fersk fisk. Ekspertgruppen var inne på dette i sin rapport på side 26 hvor det heter:

«Ved en eventuell regionalisering bør det fortsatt være anledning til å inngå eksklusive avtaler om leveranser mellom fartøy og anlegg med sammenfallende eierskap eller innenfor samme region».

En regionalisering av tilbuds- og aktivitetsplikten og en oppheving, eller lemping, av bearbeidingsplikten kan et godt stykke på vei imøtekomme ekspertgruppens konklusjon forutsatt forannevnte avtaleadgang.

Eventuell opprettholdelse av aktivitetsplikt knyttet til enkeltanlegg, krever en vesentlig mer fleksibel regulering enn dagens. En fremtidig regulering må i så fall ta innover seg at lønnsomhet er en forutsetning for investeringer og sysselsetning. Reguleringen må også gi fleksibilitet som hensyntar fiskerienes syklisitet gjennom driftsåret.

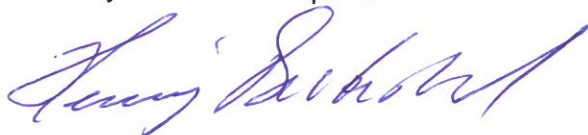
3. Oppsummering

Lerøy deler de konklusjonene ekspertgruppen har trukket når det gjelder det sviktende grunnlaget for en videreføring av pliktsystemet. Lerøy mener på den annen side at det fremsatte forslag med en inndragning av kvotegrunnlag fra Havfisk hverken kan eller bør gjennomføres, og at alternative former for kompensasjon for bortfall av plikter må finnes. Videre må en endelig løsning forankres bredt slik at virksomhetenes behov for forutsigbarhet og langsiktighet blir sikret.

Lerøy står selvsagt til disposisjon ved behov for nærmere konsultasjoner i det videre arbeidet med pliktsystemet.

Vennlig hilsen

Lerøy Seafood Group ASA

Henning Beltestad
Konsernleder